

бражати в складі витрат майбутніх періодів і поступово після їх розподілу списувати на витрати виробництва та витрати діяльності.

Пропонується при затвердженні законодавчо-нормативних документів конкретизувати терміни та використовувати однакові їх визначення відповідно до економічного змісту. Вирішення проблемних питань бачиться нам перш за все у поєднанні обліку основних засобів у єдине ціле за економічним змістом, методикою та технікою ведення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні", від 16 липня 1999 року, № 996-XIV, зі змінами і доповненнями.
2. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 22.05.97 № 283/97 зі змінами та доповненнями.
3. Закон України "Про податок на додану вартість" від 03.04.97 № 168/97 зі змінами та доповненнями.
4. Національні стандарти бухгалтерського обліку (Все про бухгалтерський облік № 10 (1527) 30 січня 2009 р. і № 15 (1532) 13 лютого 2009 р.).
5. Бондаря М.І. Облік і аудит основних засобів. – К.: КНЕУ, 2001.
6. Гаценко О.П. Облік необоротних активів в умовах формування ринкових відносин. – К.: Національний аграрний університет, 2000.
7. Малюга Н.М. Шляхи удосконалення оцінки в бухгалтерському обліку: теорія, практика, перспективи: Монографія. – Житомир, ЖІТІ, 1998. – 384 с.
8. Ткаченко Н.М. Теоретико-методологічні проблеми формування бухгалтерського фінансового обліку. – К., А.С.К., 2001. – 348 с.
9. Яценко В.М., Манілюк М.Ф., Гавриленко В.А. Організація обліку на підприємствах малого бізнесу: Навч. посібник. – Черкаси: ЧДТУ, 2009. – 215 с.

УДК 657 (075.8)

СКЛАДСЬКИЙ ОБЛІК ЗАПАСІВ: АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Бурдюг Н.В.

Кримський економічний інститут ДВНЗ

"Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана"

Должным образом организованное складское хозяйство является предпосылкой эффективного контроля за сохранностью запасов. В статье рассмотрены организация складского хозяйства и складской учет запасов. Предложены мероприятия по совершенствованию организации складского хозяйства: системы мониторинга за складским учетом и учета статусов движения запасов на складе.

Ключевые слова: *запасы, складской учет, система мониторинга, статусы движения запасов.*

Properly organized warehousing is a prerequisite for effective control of the remaining stocks. The article describes the organization of warehouse economy and warehouse inventory records. The measures for improvement of storage facilities such as stock control monitoring system and stock movement status accounting are proposed.

Key words: *inventory, stock control, monitoring system, stock movement status.*

Постановка проблеми. Облік руху запасів на складі має велике значення, тому що сприяє контролю за збереженням запасів, запобігає нестачам та крадіжкам. Бухгалтерія перевіряє правильність ведення складського обліку та використовує його дані. Тому пошук напрямів вдосконалення складського обліку запасів є досить актуальним.

Аналіз останніх досліджень. Складський облік запасів досліджували багато вчених, серед котрих слід виділити А.В. Лишиленко [3] та Ю.Д. Маляревського [4], які навели повний перелік складських документів по обліку надходження та вибуття запасів. Н.О. Гура [2] розглянув ведення карток складського обліку комірником. Ф.Ф. Бутинець [1] докладно розглянув складські документи та їх зв'язок з бухгалтерськими документами.

Таким чином, **метою статті** є пошук напрямів вдосконалення складського обліку запасів. Для досягнення визначеної мети необхідно вирішити наступні завдання: 1) визначити ознаки ефективного

складського господарства; 2) розглянути передумови ефективного контролю за збереженням запасів; 3) запропонувати напрями вдосконалення складського обліку запасів.

Викладення матеріалу. Для створення надійного контролю за збереженням запасів необхідно удосконалити усі аспекти організації складського господарства на підприємстві: організацію самого складського господарства та контрольно-перепускної системи, а також організацію документообігу на складах.

Належним чином організоване складське господарство і контрольно-перепускна система на підприємстві передбачають: 1) здійснення надійної охорони об'єкту; 2) укладення і правильність оформлення договорів про матеріальну відповідальність з працівниками, яким передані запаси на зберігання; 3) створення матеріально-відповідальній особі умов для забезпечення збереження запасів (наявність складських приміщень, сейфів для коштовних запасів); 4) наявність справних вимірювальних пристроїв; 5) існування контролю за порядком вивозу запасів з території підприємства; 6) призначення керівництвом підприємства комісії для перевірки запасів.

Порушення встановлених вимог ведення складського обліку запасів ускладнює процес обробки документів в бухгалтерії і перешкоджає отриманню оперативної, повної і достовірної інформації про рух запасів [4]. Тому кожному найменуванню, сорту, розміру виробничих запасів привласнюється коротке числове значення (номенклатурний номер), яке записують в спеціальний реєстр – номенклатурно-цінник, де також указують одиницю виміру і облікову ціну запасу. На кожному документі по руху виробничих запасів мають бути вказані не лише найменування запасу, але також і номенклатурний номер, що дозволяє уникнути помилок під час заповнення прибуткових і видаткових документів і здійсненні записів в складському і бухгалтерському обліку запасів.

Відображення надходження і вибуття запасів проводиться за допомогою карток складського обліку, які виписуються на кожне найменування, профіль, сорт, марку, розмір окремо. У картках складського обліку запасів на підставі даних про залишки на 1-ше число місяця, які виводяться по кожному номенклатурному номеру, складаються відомості обліку залишків запасів (сальдові відомості), які використовуються для порівняння даних аналітичного і синтетичного обліку запасів [1; 216].

Для створення на підприємстві передумов ефективного контролю за збереженням запасів необхідно забезпечити: 1) наявність належним чином обладнаних складів і комор або спеціально пристосованих майданчиків (для запасів відкритого зберігання); 2) розміщення запасів по секціях складів, а усередині них по окремих групах і типо-сорто-розмірах (у штабелях, стелажах, на полицях) так, щоб була забезпечена можливість швидкого приймання, відпуску і перевірки наявності; 3) у місцях зберігання кожного виду запасів має бути прикріплений ярлик з вказівкою даних про запаси, що знаходяться; 4) місця зберігання запасів мають бути оснащені вагами, вимірювальними пристроями і мірною тарою. Дана умова є обов'язковою для тих підприємств, де запаси в натуральному вираженні оцінюються у вагових або метричних одиницях (а не в штуках або комплектах); 5) скорочення зайвих проміжних складів і комор; 6) визначення переліку центральних складів і складів, що є самостійними обліковими одиницями; 7) визначення переліку осіб, відповідальних за приймання і відпуск запасів (завідувачів складами, комірників, експедиторів), за правильне і своєчасне оформлення цих операцій, а також за збереження увірених їм запасів; укладення з цими особами письмових договорів про матеріальну відповідальність; звільнення і переміщення матеріально-відповідальних осіб за узгодженням з головним бухгалтером підприємства; 8) визначення переліку посадових осіб, яким дано право підписувати документи на отримання і відпуск з складів запасів, а також видавати дозволи (пропуски) на вивіз запасів з складів і інших місць зберігання; 9) наявність списку осіб, які мають право підпису первинних документів. Список затверджується керівником і головним бухгалтером і містить наступні дані: посада, прізвище, ім'я, по-батькові і рівень компетенції (види операцій, по яких дана посадова особа має право прийняття рішень).

Для підвищення ефективності складського обліку запасів можна запропонувати організаційну модель моніторингу за складським обліком запасів (табл. 1).

Ця методика моніторингу забезпечує:

- 1) зниження можливості зловживань посадових осіб;
- 2) збереження майна підприємства;
- 3) вдосконалення, спрощення і зниження трудомісткості складського обліку запасів.

Запропонована система моніторингу за складським обліком запасів є важливою часткою системи внутрішнього контролю підприємства і здійснюється менеджерами, аудиторами, завідувачем складу і бухгалтерами.

Для підвищення ефективності складського обліку запасів можна запропонувати впровадження системи обліку статусів руху запасів на складі, яка має такий зміст: 1) облік руху запасів; 2) обробка запасів; 3) база даних складу; 4) інвентаризація запасів; 5) наявність запасів; 6) складські запаси.

Таблиця 1

Система моніторингу за складським обліком запасів

Стадія, етап моніторингу	Об'єкт моніторингу	Методика моніторингу
Стадія 1. Надходження запасів.		1. Перевірка усіх необхідних реквізитів. 2. Перевірка правильності оформлення документів.
Етап 1. Моніторинг документації з надходження запасів	Первинні документи постачальника (рахунок-фактура, накладна)	
Етап 2. Моніторинг запасів, які надійшли від постачальника	Запаси	1. Перевірка відповідності кількості та якості запасів вказаним в документах. 2. Перевірка номенклатури запасів.
Стадія 2. Збереження запасів.		1. Перевірка відповідності умов збереження запасів (розміщення, температура, вентиляція, захист від сонячного проміння). 2. Перевірка розміщення запасів на складі (на полицях, у ящиках, під навісом). 3. Перевірка вимірювальних пристроїв для відпуску запасів зі складу.
Етап 1. Моніторинг умов збереження запасів	Складське господарство	
Етап 2. Моніторинг складського обліку	Документи складського обліку запасів (прибутковий ордер, картки складського обліку, накладні-вимоги на відпуск, лімітно-забірні карти)	1. Перевірка відповідності прибуткових ордерів карткам складського обліку запасів. 2. Перевірка відповідності накладних-вимог на відпуск та лімітно-забірних карток даним карток складського обліку запасів.
Стадія 3. Відпуск запасів		1. Перевірка відповідності заповнення встановленим параметрам (наявність обов'язкових реквізитів, печатки і підписів, відповідність номенклатурних номерів, кількість запасів правильно підрахована).
Етап 1. Підготовка до відпуску запасів	Документи на відпуск запасів у виробництво (накладні-вимоги на відпуск, лімітно-забірні карти)	

Система обліку руху запасів на складі є матрицею статусів обробки запасів (або "віртуальних складів", як ще називають систему обліку руху запасів) в інформаційній системі. Кожному статусу відповідає певний процес на складі і в обліку руху запасів. У даному випадку слова "статус" і "віртуальний склад" є синонімами. Наприклад, статусу, або віртуальному складу, 30 відповідає надходження запасів, а статусу, або віртуальному складу, 110 – відвантаження запасів. Статус 0 – це збір інформації про майбутні виробництва продукції і замовлення запасів у постачальника. Система обліку статусів руху запасів на складі представлена в табл. 2.

Таблиця 2

Система обліку статусів руху запасів на складі

Статус	Дія	Відображення статусу в базі даних	Виконавці	Користувачі інформації	Результат
1	2	3	4	5	6
0	Замовлення запасів	Замовлення запасів у постачальника	Відділ постачання	Керівництво, відділ постачання	Замовлення запасів
10	Надходження запасів у місце розвантаження	Надходження транспортного засобу в місце розвантаження	Склад	Відділ логістики	Постачання запасів
20	Розвантаження запасів	Розвантаження і прийом запасів	Склад	Ділянка розвантажувальних робіт	Розвантаження запасів
30	Прийом запасів	Прийом запасів по кількості і якості	Склад	Бухгалтерія	Прийом запасів
40	Розміщення запасів по місцях	Розміщення запасів по місцях адресного зберігання і виведення запасів у виробництво	Склад	Виробничий підрозділ	Введення запасів у виробництво

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6
50	Складання замовлення відповідно до отриманої від складу інформації	Отримання заявки на набір запасів на складі	Виробничий підрозділ	Склад	Заявка прийнята складом
60	Резерв з обов'язковим записом в систему обліку руху запасів	Після отримання заявки від виробництва запаси перекидаються в резерв	Склад	–	Запас зарезервований
70	Передача заявки в набір і збір запасів	Заявка на збір запасів віддана в набір і здійснюється збір запасів на складі	Склад	Виробничий підрозділ	Запаси зібрані
75	Виявлення недостачі запасів на місцях зберігання	За відсутності запасів на складі він перекидається на склад 75 для проведення детального розслідування	Склад	Бухгалтерія	Усунення причини відсутності запасів згідно обліку руху запасів
80	Перевірка запасів	Здійснюється перевірка запасів по кількості і якості	Склад	–	Замовлення перевірене
90	Консолідація запасів	Після перевірки запаси консолідуються у відділі доставки	Відділ доставки	Виробничий підрозділ	Замовлення готове до відвантаження
100	Заповнення картки складського обліку запасів	Створення запису про відпуск запасів у картці складського обліку	Склад	Бухгалтерія	Картки заповнені і запаси готові до відвантаження
110	Відвантаження запасів	Запаси розподіляються по маршрутах і відвантажуються в транспортні засоби	Відділ доставки	Виробничий підрозділ	Повідомлення "Запаси відправлені у виробництво" в системі обліку руху запасів
120	Доставка запасів	Здійснення доставки запасів виробничим підрозділам і її підтвердження	Відділ доставки	Склад	Повідомлення "Запаси доставлені у виробництво" в системі обліку руху запасів
0	Замовлення запасів	Замовлення запасів у постачальника	Склад	Відділ постачання	Замовлення запасів у постачальника для забезпечення потреб виробництва

Таким чином, створення і використання системи обліку статусів руху запасів здатне не лише прискорити процес обробки інформації на підприємствах, де облік ведеться добре, але і істотно поліпшити його організацію на підприємствах, де у веденні бухгалтерського обліку є недоліки.

Висновки. Підвищити ефективність організації складського обліку допоможуть застосування систем моніторингу за складським обліком та обліку статусів руху запасів. Система моніторингу за складським обліком охоплює всі стадії руху запасів та визначає на кожній стадії заходи стосовно об'єкту моніторингу. Застосування цієї системи бухгалтерами, аудиторами та менеджерами дозволяє знизити крадіжки запасів та трудомісткість складського обліку запасів. Система обліку статусів руху запасів відображає статус запасів у базі даних та показує результат дії, виконавців та користувачів інформації. Статуси руху запасів допомагають простежити весь шлях руху запасів – від відвантаження зі складу до надходження у виробництво, що має велике контрольне значення. Дана система також надає оперативну інформацію про етап руху запасу у даний проміжок часу. Таким чином, ефективно організоване складське господарство сприяє правильному веденню складського обліку та контролю за збереженням запасів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бухгалтерський фінансовий облік / За ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП"Рута", 2006. – 832 с.
2. Гура Н.О. Облік видів економічної діяльності / Н.О. Гура. – К.: Знання, 2004. – 540 с.
3. Лишиленко А.В. Финансовый учет / А.В. Лишиленко. – К.: Центр учебной литературы, 2007. – 599 с.
4. Маляревский Ю.Д. Финансовый учет / Ю.Д. Маляревский, П.С. Тютюнник. – Харьков: ИД "ИНЖЭК", 2003. – 288 с.